

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**РОЗВИТОК СТАТИСТИКИ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ
В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ГЛОБАЛЬНИХ
ЗРУШЕНЬ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Головне управління статистики в Одеській області;
Департаменту надання адміністративних послуг Одеської міської ради;

ПАТ АБ “Південний” ;

ПуАТ «КБ «Акордбанк»;

Національний університет «Одеська політехніка»;

Одеський національний економічний університет;

Черкаський державний технологічний університет;

Національний університет «Одеська морська академія»;

Державна установа «Інститут ринку і економіко-екологічних
досліджень НАН України»;

Одеський національний університет імені І. І. Мечнікова

РОЗВИТОК СТАТИСТИКИ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ЗРУШЕНЬ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених*

Міжнародний гуманітарний університет (Одеса)

22 травня 2024 року

Tallinn
Teadmus

2024

Головний редактор збірника матеріалів конференції:

Рассадникова Світлана Іванівна, к.е.н., доцент, с.н.с., доцент кафедри економіки і міжнародних економічних відносин, Міжнародний гуманітарний університет.

Наукові рецензенти:

Степанов Вячеслав Миколаєвич - головний наук. співр., д.е.н., професор Державної установи «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»;

Гонта Олена Іванівна - д.е.н., професор, професор кафедри туризму Національний університет «Чернігівська політехніка».

Розвиток статистики бізнес-процесів в умовах інформаційно-комунікаційних технологій та глобальних зрушень: проблеми та перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених /за загальною редакцією Рассадникової С.І. Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 22 травня 2024 року. Tallinn: Teadmus, 2024. 194 с.

ISBN 978-9916-752-02-9

Анотація: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Розвиток статистики бізнес-процесів в умовах інформаційно-комунікаційних технологій та глобальних зрушень: проблеми та перспективи» (Міжнародний гуманітарний університет, Одеса) містить тези виступів учасників, у яких висвітлено теоретико-практичні та соціально-економічні аспекти розвитку статистики бізнес-процесів в економіці.

Ключові слова: статистика, бізнес-процеси, інформаційно-комунікаційні технології, перспективи розвитку, глобальні зрушення, існуючі проблеми.

Abstract: The collection of materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Students and Young Scientists "Development of Business Process Statistics in the Conditions of Information and Communication Technologies and Global Shifts: Problems and Prospects" (International Humanitarian University, Odesa) contains abstracts of participants' speeches, which highlight theoretical and practical and socio-economic aspects of the development of statistics of business processes in the economy.

Keywords: statistics, business processes, information and communication technologies, existing problems, development prospects, global shifts.

надходжень, постає питання пошуку способів зменшення їх негативного впливу і захисту своїх податкових баз. Основним позитивним аспектом використання офшорних фінансових центрів є забезпечення податкового нейтралітету для учасників транскордонної сек'юритизації, що представляє собою ефективний механізм залучення фінансових ресурсів на міжнародному ринку капіталів. Компанії, що використовують офшорні юрисдикції, мають суттєву перевагу, через можливість зниження цін на товари та послуги .

Список використаної літератури:

1. Котенко І., Дем'янчук М. Офшорні зони: теоретичні засади та можливості їх створення в Україні.
URL: <http://dspace.onu.edu.ua/bitstream/123456789/15758/1/235-236.pdf> (дата звернення: 27.04.2024).
2. Манзанюк О. Негативні наслідки діяльності офшорних зон та шляхи їх подолання в Україні. *Європейський вектор економічного розвитку*. № 2 (15). 2013. С. 172–177. (дата звернення 30.04.2024)
3. Мартиненко В., Гордієнко В. Аналіз функціонування офшорних зон та шляхи подолання наслідків їх негативного впливу на економіку України. *Економіка та управління національним господарством*. 2013. С. 154–158. (дата звернення 28.04.2024).

УДК 332.122

Кравець М.І.,

здобувач 4 курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини»,

Міжнародний гуманітарний університет.

студ., Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса

Артюх О. В.,

д.е.н., проф., Одеський національний економічний університет

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ ОГЛЯД ВІЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОН У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Одним із найважливіших елементів активізації участі промислово розвинутих країн, окремих країн з перехідною економікою і країн, що розвиваються, у міжнародному розподілі праці є утворення вільних економічних зон (ВЕЗ). Мета їхнього функціонування – залучення внутрішнього і іноземного капіталу, збільшення валютних надходжень, розширення експортних операцій, застосування нових технологій, поліпшення платіжного балансу, зростання зайнятості населення і найголовніше – розвиток національної економіки і її ефективна інтеграція у світову економіку.

Вільні економічні зони є одним із ключових інструментів для сприяння економічному зростанню та привабленню інвестицій в різних країнах світу. Ретроспективний огляд їх розвитку відображає складний шлях, який пройшли ці зони, починаючи з їх виникнення.

Початки вільних економічних зон сягають 20 століття, коли деякі країни стали використовувати їх для залучення іноземних інвестицій та сприяння експорту. Проте популярність цього інструменту значно зросла в другій половині 20 століття, коли багато країн почали активно розвивати ВЕЗ для залучення технологій та промислового розвитку.

За останні кілька десятиліть розвиток вільних економічних зон став одним з помітних явищ у світовій економіці. Пік їх утворення прийшовся на кінець 50-х – початок 60-х років минулого століття. Досить сказати, що на кінець XX століття за різними оцінками у світі нараховувалося від 700 до 3000 таких зон у 80 країнах. Через них проходить 1/10 світового торговельного обороту, а працює в них більш 3 мільйонів чоловік. Одна з перших спеціальних виробничих зон з'явилася в 1959 р. в Ірландії, в аеропорту «Шенон» з метою створення 300 нових робочих місць.

Через 15 років там нараховувалося вже 2300 робочих місць. В сучасному вигляді ВЕЗ виникли на початку 70-х рр. в країнах південно-східної Азії. Південна Корея в 1970 р. вперше ввела термін ВЕЗ. Досить ефективно ВЕЗ працюють у Сінгапурі, Малайзії, Маврикії. У США ВЕЗ розглядають як особливу позитивну

силу в торговельному, виробничому та економічному розвитку. Найближчим часом у США планується створення до 1000 ВЕЗ, обсяг інвестицій повинен досягти понад 3 млрд. дол. Виникне майже 100 тис. робочих місць [1].

Серед колишніх соціалістичних держав першою розпочала створювати вільні економічні зони Югославія в 1963 році. Її досвід перейняли В'єтнам (1969р.), Румунія (1978р.), Китай (1979-1980 рр.), Угорщина (1982р.), Болгарія (1987р.), Польща (1988р.). Світовим лідером по утворенню ВЕЗ сьогодні є Китай. З 1978 року в Китаї почалося створення спільних підприємств за участю іноземного капіталу. Далі - створення ВЕЗ у 14 прибережних містах з населенням понад 20 млн. Саме розвиток цих зон дозволив Китаю таке економічне зростання: ці ВЕЗ забезпечують сьогодні майже 2/3 зовнішнього товарообігу країни, до 40% загального обсягу експорту, широко залучається іноземний капітал, щорічне зростання промислового виробництва сягає 70%, впроваджуються у виробництво новітні технології, забезпечено динамічний розвиток соціальної сфери тощо. Але не завжди спроби створити ВЕЗ були успішними. Політична нестабільність у країнах, недосконала законодавча база зруйнували ВЕЗ у Шрі Ланці, Гватемалі, Ліберії, Сенегалі. Історія ВЕЗ в українському законодавстві нараховує майже два десятиліття. Вперше про СЕЗ зайшла мова ще у ст. 24 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" [2]. Так, у законі зазначалося, що "на території України можуть запроваджуватись спеціальні економічні зони різного типу. Статус та територія зазначених зон встановлюються Верховною Радою України згідно з законами України про спеціальні економічні зони шляхом прийняття окремого закону України для кожної з таких зон". Наступним значним кроком у законодавстві щодо створення та діяльності СЕЗ став Закон України "Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон" [3].

Крім того, по кожній ВЕЗ Верховною Радою України приймається окремий закон, в якому визначається статус, територія, пільги тощо. В цілому, законодавча і нормативна база по ВЕЗ відповідає цілям кожної зони та міжнародним вимогам і стандартам. Подальшого розвитку питання впровадження ВЕЗ набули у 1994 році, з прийняттям Кабінетом міністрів Концепції створення спеціальних (вільних)

економічних зон в Україні [2].

Сьогодні на території України функціонують 11 ВЕЗ. Території, найбільш сприятливі для розміщення ВЕЗ, як правило, розташовані поблизу кордонів, а також мають в розпорядженні розвинуту транспортну, виробничу і соціальну інфраструктуру. В окремих випадках створення ВЕЗ є доцільним і в районах нового господарського освоєння, що не мають вказаних переваг, але мають високу концентрацію цінних природних ресурсів, що дозволяють вирішувати важливі довготермінові загальнодержавні задачі. Відповідно до закону [3], утворення вільних економічних зон в Україні базується на територіальному принципі, тобто, вільна економічна зона – це не відокремлена територія, а, насамперед, частина національного економічного простору, де повинна діяти особлива система економіко-правових пільг та стимулів, спрямованих на забезпечення передбачення та стабільності державної економічної політики, гарантій потенційним внутрішнім та зовнішнім інвесторам, обумовлених спеціальним правовим режимом.

Основною метою запровадження зон був регіональний розвиток шляхом створення сприятливих для підприємницької діяльності анклавів. Сприяння експорту повинно було мати другорядне значення. Фактично ВЕЗ експортують приблизно одну третину своєї продукції, що становило близько чотирьох відсотків від загального обсягу експорту України.

За даними статистичного аналізу фахівців протягом існування спеціальних економічних зон резидентами України вкладено у проекти ВЕЗ майже 70% загального обсягу інвестицій, іноземними інвесторами - відповідно 30%. Переважно інвестиції залучались у вигляді грошових внесків (56% загального обсягу надходжень) та у формі рухомого і нерухомого майна (30,9%). Джерелами українських 4 інвестицій виступають в основному власні кошти підприємств (72,4% їх загального обсягу) та кредити комерційних банків (13,5%). Іноземні інвестиції у ВЕЗ надійшли з 43 країн світу.

Для залучення інвестицій у проекти, які розробляються в межах певних ВЕЗ і націлені на зростання благоустрою як в самих зонах, так і на території держави взагалі, інвесторам надаються податкові і митні пільги, різні преференції, а саме:

звільнення від оподаткування прибутку, інвестицій, від сплати ввізного мита і ПДВ, зборів до деяких бюджетних фондів, від обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті, від плати за землю, режим спеціальної митної зони. Для того, щоб інвестор в Україні мав право на отримання цих пільг, його дії повинні відповідати певним вимогам: - реалізація інвестиційних проектів у пріоритетних видах економічної діяльності, які визначаються Кабміном України для кожної ВЕЗ;

- затвердження інвестиційних проектів відповідним органом управління ВЕЗ;

- укладення договору на реалізацію інвестиційного проекту з відповідним органом управління ВЕЗ.

Разом з тим перебільшені уяви про роль податкових пільг у створенні ВЕЗ, так як вони не завжди забезпечують економічне зростання. Для великих інвесторів пільги іноді мають другорядне значення на відміну від малого та середнього бізнесу, які завжди відчувають нестачу вільного капіталу.

Однак створення пільгових умов для окремих підприємств, галузей фактично збільшує податкове навантаження на решту виробництв, а це призводить до існування нерівних умов в оподаткуванні. Податкові пільги та природні ресурси не завжди можуть замінити відсутність сучасної інфраструктури, яку зобов'язана створити країна, що приймає на свою територію ВЕЗ.

З другого боку, завищені пільги для іноземних інвесторів можуть призвести до не виправданих збитків національної економіки, тому ставки оподаткування мають бути детально обґрунтованими.

Замість інструмента модернізації економіки і притягнення в державу іноземних інвестицій зональні пільги стали засобом скритого субсидування окремих лобістських угруповань способом початкового накопичення капіталів, потім стікаючих за рубіж. Використання ВЕЗ у світовій практиці можна порівняти з голковою терапією, коли за рахунок невеличкої території пожвавлюється економіка певного регіону.

В Україні суттєвого пожвавлення інвестиційного клімату не спостерігалось і в більшості зон, і загалом в країні. За підсумками 2002 року обсяг виробництва

продукції підприємств, розташованих у ВЕЗ, становив лише 4% від загального обсягу продукції, виробленої на підприємствах України. У той час, як ВЕЗ і території пріоритетного розвитку займають 10% земель України.

Створення ВЕЗ в Україні призвело до небажаних негативних наслідків, так як поглибило дефіцит бюджету. Вільні економічні зони не здатні відіграти вагомую роль в такій гострій економічній ситуації, яка існує в Україні сьогодні. Тому назріла нагальна потреба у реформуванні чинної нормативно-законодавчої бази, відпрацюванні організаційних, фінансових та виробничих механізмів, фаховому опрацюванні питань оподаткування, митного регулювання, валютно-фінансових умов та управління зонами, розрахунку та аналізі очікуваних результатів їх економічної діяльності.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» від 13.10.1992 року № 2673-XII// Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №50. – С. 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2673-12#Text>
2. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://me.kmu.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

УДК 339.5

Скинтеї М. О.,
здобувач 3 курсу спеціальності «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»,
Міжнародний гуманітарний університет.
Артюх Оксана Валентинівна
к.е.н., доцент,
Міжнародний гуманітарний університет